

4. El món d'avui... i de demà! (I)¹

LES ORACIONS DE RELATIU (I)²

Les oracions relatives són oracions subordinades que apareixen introduïdes per un relatiu, que pot ser un **pronomen**, un **adverbi** o un **determinant**.

- Per exemple, a l'oració *El llibre **que** llegeixes es molt interessant*, la subordinada *que llegeixes* està encapçalada pel relatiu *que*.

Funció

La més característica és modificar el nom o el sintagma nominal que les precedeix i que funciona com a **antecedent** del relatiu.

- a l'oració anterior, *que llegeixes* fa de complement de *llibre* i, alhora, el relatiu *que* té com a antecedent *llibre*.

El relatiu, doncs, té tres funcions diferents:

1. Fa una funció de nexa, com els complementadors.
2. Estableix una relació anafòrica amb l'antecedent. (és a dir torna a fer-hi referència)
3. Té una determinada funció sintàctica dins de l'oració de relatiu o d'un constituent de la relativa.

Oracions de relatiu *cf.* subordinades substantives

Cal distingir les oracions de relatiu de les subordinades substantives, que també poden funcionar com a complement d'un nom.

- *La notícia [que va tenir un fill] el va emocionar* → *que* és conjunció
- *La notícia [que li vas donar] el va emocionar.* → *que* és relatiu

No hem de confondre, doncs, la forma *que* conjuntiva amb la relativa:

	PRONOM RELATIU QUE	CONJUNCIÓ QUE
EXEMPLE	<i>La idea que has tingut li agrada.</i>	<i>La idea que vindras li agrada.</i>
SIGNIFICAT	<i>que</i> té un significat, el de l'antecedent (equivaleix a <i>idea</i> → <i>han tingut que [la idea]</i>)	<i>que</i> no té significat referencial.
FUNCIO SINTACTICA	<i>que</i> fa una funció sintàctica dins de l'oració, a més de fer de nexa. En aquest cas, fa de CD.	<i>que</i> només fa de nexa (de complementador).

¹ Exercicis extrets i adaptats de Mas, Vilagrasa (2008) *Veus 3. Curs de català*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat

² Material d'Elga Cremades, Ph.D, a partir de Castellanos, Josep A. *Normativa bàsica de la llengua catalana. Amb exercicis autocorrectius*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Institut de Ciències de l'Educació i Institut d'Estudis Catalans (2016): *Gramàtica de la llengua catalana*. Barcelona: IEC.

Oracions amb antecedent i sense antecedent

No totes les oracions de relatiu es comporten igual. Es poden diferenciar les oracions de relatiu amb antecedent i les que no tenen antecedent.

- *Les persones **que** estudiïn aprovaran.* → el relatiu té antecedent (persones)
- ***Qui** estudiï aprovarà.* → el relatiu no té antecedent

Tot i que nosaltres ens centrarem en les que tenen antecedent, tradicionalment anomenades **oracions de relatiu adjectives**. Aquestes oracions poden ser **especificatives** o **explicatives**.

1. Restrictives o especificatives

A la frase *Els treballadors **que** no accepten el conveni fan vaga*, el subjecte inclou una frase de relatiu que fa la funció de complement de nom i **restringeix** el grup de treballadors que fan vaga (=a l'oració ens estem referint, dins del grup de tots els treballadors, als que no accepten el conveni). !! Si el relatiu fa la funció de subjecte o de CD de la subordinada, no pot ser compost. Sí que ho pot ser, però, si va precedit de preposició (article + qual).

Funció sint. del relatiu	Antecedent de persona	Antecedent de cosa	Exemples
<i>Subjecte</i>	que	que	<i>Era un home que tenia una ment brillant.</i> <i>És el llibre que ens va agradar tant.</i>
<i>Complement directe</i>	que	que	<i>L'home que vam veure es diu Marc.</i> <i>El llibre que escric és de sintaxi.</i>
<i>Complement indirecte o preposicional</i>	a (de, en, amb) qui / al qual	a què / al qual	<i>És la fundació a què vaig donar els diners.</i> <i>La noia a qui vaig telefonar es diu Laura.</i>
<i>Adjunt temporal</i>	en què / en el qual que		<i>Recordo el dia que vas venir.</i> <i>És l'any en què vaig néixer.</i>
<i>Adjunt locatiu</i>	on en què / en el qual		<i>M'agrada el lloc on viu.</i> <i>És el despatx en què treballes.</i>

2. No restrictives o explicatives

A la frase *Els treballadors, que/ els quals no accepten el conveni laboral, fan vaga*, el subjecte té un complement de nom que no restringeix l'extensió del substantiu: s'entén que *tots els treballadors fan vaga* i que, a més, no estan d'acord amb el conveni laboral. En aquest darrer cas, el relatiu pot ser sempre simple o compost (*que* o *els quals*).

!! RELATIU NEUTRE

Recordem que, quan l'antecedent és neutre, o sigui que equival a tota una frase, fem servir les formes i locucions *cosa que, la qual cosa, fet que*.

- ➔ Van prendre una decisió arriscada, la qual cosa no suposava trencar les bones relacions.
- ➔ Han desconvocat la reunió, cosa que ens ha agafat de sorpresa.

1. Llegiu el text següent, de *Vida privada* de Josep M. de Sagarra, i assenyaieu-ne les oracions de relatiu. Digueu quin és l'antecedent de cadascun dels relatius i assenyaieu, també, la funció de cada relatiu dins de la subordinada.

Les escenes del pis del carrer de Bailèn van ésser de les més lamentables i de les més idiotes que es produeixen en la vida privada de la burgesia del nostre país, de vegades per motius irracionals. Frederic no trobava consol en res. Anava abandonat de roba, els seus amics de l'«Eqüestre» se separaven d'ell. Alguns cops es passava les tardes avorrint-se tot sol en un cafè de barri. El testament de don Tomàs va posar en clar que als Lloberola els tocava una misèria, i Frederic no podia aguantar més humiliacions i més favors dels sogres. Li quedava la finca i la companyia d'uns masovers que li havien estat fidels tota la vida, per a qui ells havia estat sempre el «senyoret» i després «Don Frederic». Li quedaven aquelles pedres dalt d'un ermàs que el quixotesc Frederic imaginava el castell de les seves glòries passades i el justificatiu del seu orgull i de la seva tristesa. Li quedava una vaca clapada de ros i blanc, que tot mastegant herba, escoltaria els seus discursos sobre la grandesa i la decadència de les vanitats humanes. Frederic no era un pobre home vulgar, com molts creien, com creia el mateix Bobby, amb el qual no es reconcilià mai; Frederic tenia una arrel de boig com tots els Lloberola; i era aquella arrel la que el feia estar sol, mig de rellogat dintre la masoveria de casa seva, havent d'aguantar les piules i els espetecs de la radio, i les opinions sobre el comunisme que deixaven anar quatre mossos farts de mongetes, perfumats de la natural i repulsiva olor de l'agricultura.

2. Classifiqueu les oracions relatives segons si tenen antecedent explícit o no. Si no en tenen, digueu si són restrictives (especificatives) o no restrictives (explicatives):
 - a. Tot el que et dic és veritat.
 - b. El territori, que és molt extens, té petroli.
 - c. El territori que van ocupar és molt ric en petroli.
 - d. El que van ocupar tenia molt petroli.

- e. El qui ho va fer no té gens de vergonya.
 - f. Els alumnes que van suspendre al juny s'hauran de tornar a examinar.
 - g. El clima d'aquell país, que és molt variable, ha estat estudiat exhaustivament.
 - h. Cal reconèixer el mèrit dels qui van engegar l'empresa.
3. Substituïu l'oració de relatiu per un adjectiu equivalent:
- a. *Fa un sol que ens enlluerna. → Fa un sol enlluernador.*
 - b. Té una personalitat que desconcerta.
 - c. Porta una cartera que pesa assa.
 - d. Els llibres que ha publicat Munipress són acadèmics.
 - e. El viatge en què somies no el podràs fer aquest any.
 - f. El veí que xerra amb tothom s'ha enfadat amb la sogra.
4. Completeu les oracions següents amb el relatiu i la preposició que convingui:
- a. La moto que t'has comprat és un pot amb rodes.
 - b. El tema vam parlar em deixa indiferent.
 - c. La pobresa energètica és una qüestió hauríem de debatre.
 - d. No he pogut esbrinar els motius actua així.
 - e. El pis les claus m'havien fet arribar no tenia porta.
 - f. L'homeva tocar la loteria encara ho celebra.
 - g. El país visc és molt petit.
 - h. El problema et refereixes no té solució.
 - i. L'ermita es dirigien és al capdamunt del puig.
 - j. El novel·lista van concedir el premi té un estil molt peculiar.
 - k. L'ordinador escric és una andròmina de fa 10 anys.
 - l. La casa visc no té ascensor.
 - m. Vaig treballar amb la Roser, el pare és un actor famós.

LÈXIC: LES FORMES DE GOVERN

5. Relacioneu aquestes paraules amb la seva definició. Completeu les definicions amb el pronom relatiu corresponent.
a. La democràcia	f. La nació
b. La dictadura	g. El president
c. L'estat (m)	h. El parlament
d. El govern	i. La república
e. La monarquia	j. El senat

Definicions:

en la qual, que, a qui, en què, en què, que, on, en què, en el qual, que,

	Forma de govern _____ el poder polític principal correspon d'una manera vitalícia a una sola persona designada per dret d'herència o per elecció.
	Forma de govern _____ el cap d'estat té caràcter electiu i no hereditari.
	Sistema de govern _____ es concentra tot el poder en les mans d'un sol individu o d'un únic grup polític i que elimina per la força tota expressió de discrepància i oposició.
	Assemblea de diputats _____ exerceix el poder legislatiu en els estats, les nacions, les regions, etc., constitucionals.
	Persona _____ els membres de la cambra baixa escullen per a liderar el govern.
	Forma d'organització política caracteritzada per l'existència d'un territori delimitat, una població definida i _____ una autoritat que s'atribueix un poder indiscutible sobre els dos elements anteriors: territori i població. Pot ser monàrquic, republicà...
	Conjunt de persones _____ tenen una comunitat d'història, de costums, d'institucions, de cultura... i sovint de llengua; un sentit d'homogeneïtat i de diferència respecte a la resta de comunitats humanes.
	Sistema de govern basat en el principi de la participació igualitària de tots els membres de la comunitat, _____ la presa de decisions es fa per interès col·lectiu.
	Organisme _____ dirigeix la política i la defensa d'un estat, i que exerceix la funció executiva i la potestat reglamentària.
	Una de les dues cambres de què es compon el parlament en certs estats moderns, _____ es voten lleis i es reafirmen decisions de l'altra cambra.

6. Situeu les següents persones en la institució correcta.

Ministre/a, rei/reina, president/a, regidor/a, president/a, alcalde/alcaldeessa, conseller/a

Monarquia	Govern de l'estat espanyol	Generalitat	Ajuntament

!! Un govern pot ser...

comunista, conservador, democratacristià, liberal, socialdemòcrata, socialista, de dretes, d'esquerres, de centre, de centre dreta, de centre esquerra, de coalició, progressista, etc.

Quan una part de la població (un grup polític, els militars, funcionaris...) **usurpen**³ el poder del govern de manera violenta i vulnerant la legislació, es produeix un _____.

7. Llegiu el text i completeu-lo amb les següents paraules, que es poden repetir.

Tingueu en compte que els verbs s'han de conjugar.

Ambaixador/a, autoritat, ministre/a, monarca, ordre/ordres, poder, revolució

Condemnar, executar, exigir, jutjar, obeir, prohibir, regnar, tolerar

Es trobava a la regió dels asteroides. El primer estava habitat per un rei.

- Ah! Vet aquí un súbdit.

I el petit príncep es va demanar

- Com em pot reconèixer, si no m'ha vist mai?

No sabia que, per als reis, el món és molt simplificat. Tots els homes són súbdits

- Acosta't, que et vegi bé.

El petit príncep es va quedar dret i com que estava cansat va badallar.

- Es contrari al protocol badallar en presència d'un rei. T'ho _____(1).

- No ho puc impedir. He fet un viatge molt llarg i no he dormit...

- Així, t'ordeno que badallis. Es una _____! (2)

El rei _____ (3) essencialment que la seva _____ (4) fos respectada. Era un _____ (5) absolut. Però com que era molt bo donava _____ (6) raonables.

- Puc seure?

- T'ordeno que seguis

- Majestat, us puc fer una pregunta?

- T'ordeno que em preguntis

- Sobre què _____ (7)?

- Sobre tot.

- Sobre tot?

El rei va fer un gest discret i va assenyalar el seu planeta, els altres planetes i les estrelles. No era només un _____ (8) absolut, era un _____ (9) universal.

- I les estrelles us _____ (10)?

- Certament. A l'instant. No _____ (11) la indisciplina.

³ DIEC: Apropiar-se sense dret (un domini, un ofici, una dignitat, etc.).

Aquell gran _____ (12) va meravellar el petit príncep. Si ell l'hagués tingut hauria ordenat tantes postes de sol...

- Feu-me un favor... ordeneu al sol que es pongui.
- Si diguéis a un general que volés de flor en flor, com una papallona, o que escrivís una tragèdia, o que es transformés en una au marina i el general no _____ (13) l'ordre, qui, ell o jo, estaria equivocacat?
- Vos.
- Exacte. Cal exigir a cadascú el que cadascú pot fer. L' _____ (14) es basa sobretot en la raó. Si ordenes al teu poble que es tiri al mar, farà la _____ (15) Tinc dret a exigir obediència perquè les meves _____ (16) són raonables.
- I la meva posta de sol?
- La tindràs. Ho _____ (17). Però esperaré que les condicions siguin favorables.
- Quan seran favorables?
- Hem! Hem! Serà al vespre, cap a les set i quaranta minuts. I veuràs com seré puntualment obeït.
- Bé, doncs, com que aquí no hi tinc res a fer, me'n vaig
- No te'n vagis, et faig _____ (18)!
- _____ (19), de que?
- De... de justícia!
- Però si no hi ha ningú a qui _____ (20)!
- Pots _____ (21) a mort una rata vella que hi ha al planeta. Ara la _____ (22), ara la indultes...
- Això no m'agrada. I em sembla que me'n vaig.
- No!
- Si la vostra majestat vol donar una _____ (23) raonable, podeu ordenar que marxi abans d'un minut? Em sembla que les condicions són favorables.

Així que el rei trist, però sense perdre l' _____ (24) li va dir:

- Marxa! Et nomeno el meu _____ (25)!

Les persones grans són ben estranyes, es deia el petit príncep, durant el viatge.

A. de Saint-Exupéry, *El petit príncep* (text adaptat)

FER SUPOSICIONS		
Crec/suposo	que	+ indicatiu
Estic segur/a		+ present de subjuntiu
No crec		+ imperfet de subjuntiu
Tant de bo		+ present de subjuntiu/futur
No m'estranyaria		
Espero		

- *Estic segura que hi ha una dictadura*
 - *No crec que hi hagi oposició al govern*
 - *No m'estranyaria que hi hagués una revolució*
8. Feu suposicions sobre el funcionament del país del rei de l'asteroide on arriba el petit príncep.

9. Llegiu el següent correu i trieu l'opció més adient.

Estimada Donna,

Com anem? Jo estic impressionadíssim perquè acabo d'arribar a Sierra Leone amb els meus companys pallassos i el panorama, a primera vista, és impactant. _____ (1), com als altres llocs, quan coneguem més les persones, acabarem fent-nos-hi amics. Venim de Palestina i de la Costa d'Ivori. A Palestina ens hem trobat amb el gran **conflicte armat**. _____ (2) que al món hi hagi tanta violència? Amb tot, _____ (3)! Els nens i les nenes són molt semblants a tot arreu, i els nostres tallers i espectacles els han fet riure molt. _____ (4) que aquest somriure els duri per sempre.

A la Costa d'Ivori ha estat molt diferent, ens hem trobat amb els nens soldats, **armats fins a les dents**, però nens al cap i a la fi. Nosaltres no podem arreglar la situació, mala sort! Però hem arrencat més d'una rialla i _____ (5) ells recordaran, tant com nosaltres, aquell dia que havia començat trist i que va acabar en una gran festa de la imaginació, la sorpresa i, sobretot, l'alegria.

A Sierra Leone actuarem davant de nens que tenen problemes de salut mental. _____ (6) les **forces de seguretat** ens portin problemes; no personals, per mi sí que...; però podrien prohibir-nos l'actuació. Ja ho veurem. T'escric mentre estem esperant que ens donin l'autorització. _____ (7) **tenim tots els papers en regla!** _____ (8) tenim sort.

Be, ja veus que no estic gens avorrit. Per què no t'animes i ens vens a fer companyia?
_____ (9)! Estic segur que ets la pallassa que aquests nens esperen. MUAAAAAAAAA!

Andrea

1	a. confio que	b. això espero	c. encara
2	a. no en dubto gens	b. vaja	c. com es possible
3	a. no hi podem fer res	b. qui ho havia de dir	c. ja n'hi ha prou
4	a. estan de sort	b. tant de bo	c. així ho espero
5	a. no dubto que	b. se'n penedeixen	c. no estan gens satisfets
6	a. em fa por que	b. no m'acaba de fer el pes	c. no hi ha res a fer
7	a. sort que	b. espero que	c. em fa tanta por que
8	a. i ara	b. vejam si	c. espero que
9	a. oh, i tant	b. vaja	c. au, vinga

10. Llegeix el següent correu i trieu l'opció més adient.

Hola, Janis,

Soc a Burkina Faso. Que què hi faig? Mira, em vaig apuntar a un sorteig per fer un viatge amb una ONG i, - _____ (1)! - em va tocar; a mi, que no em toca mai res. El Pere, el **cooperant** amb qui vaig connectar, em va explicar que Burkina Faso es un dels països més pobres del món. Quasi el 90% de la població treballa al camp, però es una feina insegura perquè no sempre plou quan cal. «_____ (2)...?» - em va dir amb to resignat. «Però, és clar, d'això en depèn la seva seguretat alimentària». Em vaig acollonir i per no comprometre'm li vaig dir: «Ah, no sé si venir, _____ (3) però és que _____ (4)...» Quan ja m'esperava un: «A mi, què m'expliques!» Em va dir: «I ara! No conec ningú a qui toqui la rifa i la torni!» Aquell sentit de l'humor em va fer decidir.

Aquí els cooperants treballen per combatre l'analfabetisme. També impulsen l'ensenyament bilingüe i la creació d'escoles per a comunitats nòmades i joves que estan fora de l'edat escolar. _____ (5) aquests projectes siguin molt positius i que els obrin moltes portes.

A part de l'ensenyament també animen i ajuden els petits productors d'arròs i de cotó perquè protegeixin els seus productes davant de la competència d'uns **fills de sa mare** que ofereixen els mateixos productes a un preu molt més baix, per fer-los fora del mercat.

Quins collons! _____ (6)? Però la gent d'aquí no és gens violenta i et mira amb cara de dir: «_____ (7)!» T'ensenyen tantes coses...

Et recomano que facis el mateix que jo i t'apuntis al primer viatge que puguis; t'asseguro que _____ (8), _____ (9).

Fins a la tornada, que t'explicaré moltes més coses.

Una abraçada,

Ernest

- 1 a. qui ho havia de dir b. com era possible c. està de sort
 - 2 a. per mi sí que b. ja està bé c. què hi vols fer
 - 3 a. me'n penedeixo b. em sap greu c. no estic gens content
 - 4 a. tant de bo b. tinc molts dubtes c. no me n'he oblidat
 - 5 a. espero que b. sort que c. per mi sí que
 - 6 a. no se'n penediran b. no els fa vergonya c. no m'acaba de fer el pes
 - 7 a. sí, ves què hi farem b. em sap greu c. això espero
 - 8 a. no hi podem fer res b. no te'n penediràs c. no estic gens satisfet
 - 9 a. no hi ha res a fer b. no m'acaba de fer el pes c. no en tinc cap dubte
11. Observa les expressions/paraules en negreta d'aquests dos textos. Què volen dir?

12. I tu, què faries si rebessis un d'aquests dos correus?

RECORDA!

Si + imperfet de subjuntiu + condicional

*Jo no hi aniria. **Si no fos tan perillós, sí que hi aniria.***

Si no hi hagués interessos econòmics, no hi hauria guerra.